

Ս Ի Մ Ո Ն Ա

Ժննդեան պատմութիւն.

ԳՕԼ, ԲՈՒՐՃԷԻ

անեմէկ ժամն է: Դուրսը փոթորկալից ցուրտ գիշեր է: Ձեան տարափները առատ թափւում են երկնքից: Կոմս դ'Եյսէի փոքրիկ ապարանքում, որ գտնւում է Մոնսո ծառաստանին շատ մօտ, այս Ժննդեան գիշերը լռութիւն է տիրում, մի լռութիւն, որ նշան է խորին սգի: Չկալ փարիզեցի, որ կոմս դ'Եյսէի անունը լսելիս՝ չլիշէ երիտասարդ կոմսուհու ողբերգական վախճանը, որ մեռել էր գարնանը, ձիուց վայր ընկնելուց: Ես ինքս, երբ մտածում եմ նորա մասին, չեմ կարող չլիշել «Բաղդադի իշխանուհու» առաջին ներկայացումը՝ առանց երեւակայելու հրաշալի երիտասարդ տիկնոջը իւր օթեակում, շէկ մազերը երկու հիւս բաժանած. նորա երկարուկ երեսը, քնքոյշ գունատութիւնը և մոյգ աչքերը, որ թեթև կարճատեսութիւնից մի փոքր շլում էին, երբ լաւ տեսնելու համար՝ նա չէր, որի նախշուն կոթը նա այնպէս գեղեցիկ շարժում էր իւր բարակ մատներով: Կոմսուհին երեք որբ էր թողել. երկու տղայ, մեծը—Պիէռը, տասներեկ տարեկան, փոքրը—Արմանը, տասը, և

մի փոքրիկ աղջիկ Սիմոնան, որ դեռ ութը տարեկան չկար:

Փոքրիկ երեխաները ապրում են տպարանքի երկրորդ յարկում: Երկու տղան միևնույն սենեակումն են բնակում: Փոքրիկ Սիմոնան, վերջին երեխան, իւր առանձին սենեակն ունի: Եւ այս Ծննդեան սարսափելի գիշերը, երբ աղքատ երեխաները ցրտից դողում են փողոցներում, հարուստ երեխան իւր տաք սենեակում, ուր հանգչում է կրակը, սառնութիւն է զգում սրտումը: Ամբողջ սենեակը, ծածկող գորգը, բաց գոյնով ներկած մահճակալը շրջապատող վարդագոյն և կանաչ վարագոյրները, վարդագոյն պահարանը, կոմոդը և փոքրիկ դրասեղանը, սեղանի վրայ ցրուած գեղեցիկ և քնքոյշ հագուստի պարագաները, ամէն բան ցոյց է տալիս թէ ինչպիսի փարթամութեամբ պահում էր կոմսուհին իւր սիրած երեխային: Նա պարծենում էր, երբ իւր բարեկամները՝ այդ սենեակը այցելելիս, ասում էին. «Օհ, սիրելիս, մեզ սորա հասակում այսպէս երես չէին տալիս...» Սակայն ինչպէս դժբաղտ է զգում իրան Սիմոնան, այս տաք ապաստանարանում, ուր նա մենակ իւր մտքերի հետ է: Նա մտածում է, որ մօր մահից յետոյ մի բան փոխուել է իւր համար և որ սիրոյ մթնոլորտը, ուր ապրում էր նա, յանկարծ սառեց:

Յատկապէս մահը չէր նորան ցաւ պատճառում: Նորա հասակում այդ «մահ» սարսափելի բառը զարհուրելի իրողութեան պատկերը չէ ներկայացնում: Պէլլաւ շէշի բլուրը, մի դամբարան հարիւրների մէջ, մի դադաղ այդ դամբարանի մի մասում և այդ դադաղում ընդմիջտ անշարժ մի մարմին, որ ժամ առ ժամ փտում է: Ո՛չ, մեռած մայրը, անմեղ մանկական երևակալութեան մէջ, թուել է երկինք և ապրում է երջանիկ այն հեռու, անասելի զուարճութիւններով լի ընդարձակ տեղում, որտեղ բնակում են հրեշտակները, որ թռչում են, ինչպէս նկարած է նորա աղօթագրքի մէջ. այնտեղ Սիմոնան ինքն էլ լոյս ունէր միանալու մեռած մօր հետ, որին նա միշտ պատկերացնում է այնպէս երիտասարդ, այնպէս գեղեցիկ: Նա չէր տեսել մօրը՝ աչքերը փակ, բերանը բաց, ճակատը սառած և արիւնաթաթախ:

Գոմսի առաջին հոգսն եղաւ իւր բոլոր երեխայոցը Վերսալլ իւր մօր մօտ ուղարկելը: Նոցա սև զգեստներ հագցրին, առանց պատճառը յայտնելու: Երեխայքը միայն այն ժամանակ հասկացան, որ մեծ անբախտութիւն է պատահել, երբ իրանց նայող աչքերի մէջ կարեկցութիւն նկատեցին: Բայց այդ զգացումը երեխաներին շրջապատողներն աշխատում էին մեղմացնել, տանելով նոցա խաղալու ընդարձակ անտառը, որ այնպէս գեղեցիկ էր այդ ապրիլի օրերին, լի արձաններով և սիրուն շատրուաններով: Յետոյ հայրը եկաւ նոցա տեսնելու. «Իսկ մայր՜իկը...» հարցրին երեքն էլ: Գոմսը համբուրեց նոցա արտասուքից խեղդուելով: Նորա դէմքը սաստիկ տխուր էր:

Սի բան, որ աւելի է լիշում փոքրիկ Սիմոնան, այդ այն է, որ հէնց այդ օրուանից նա հասկացաւ անբացատրելի, անմիտ, իւր խեղճ մանկական խելքի համար, համարեա հրէշաւոր երեւոյթը, որ հայրն առաջ ունէր այն չէր սիրում իրան... Եւ այդ պատճառով էլ երեխան այս Ծննդեան գիշերը արթուն է մնում, փոխանակ հանգիստ քնելու, ինչպէս կողքի սենեակում անհոգ քնած են իւր եղբայրները:

Հայրն ալլևս նորան չի սիրում: Նորա փոքրիկ երեակայութեան առաջ անցնում են պատկերներ, որոնք բոլորն էլ այդ եզրակացութեանն են բերում նորան: Հայրը նորան չէ սիրում, նորան, որ առաջ նորա սիրեցեալն էր... Սիմոնան տեսնում է Վերսալլի անտառի ծառուղին, որտեղ առաջին անգամ նա ստացաւ այդ տպաւորութիւնը, առանց հասկանալու թէ այն ժամանակը, թէ հիմա այն մարդու յարաբերութեան փոխուելու պատճառը, որ մի ժամանակ չէր կարող մի քառորդ ժամ մնալ նորա հետ, առանց փախաւորելու: Նա զօսնում էր Պիէտի և Արմանի հետ, իւր դաստիարակչուհի Օր. Մարիի ուղեկցութեամբ: Յանկարծ երկաց հայրը. աղջիկը սրտանց ուրախացած վազեց հօր առաջը: Բայց նորա աչքերի հայեացքից, իւր համբոյրներ ընդունելու ձևից, երեխան զգաց, որ հայրն էլ նոյնը չէ իւր վերաբերութեամբ: Սիմոնան առաջ զարմանք, յետոյ մի տեսակ երկիւղ զգաց: Սակայն, քնչ վատ բան էր արել

նա այդ օրը: Ինչո՞ւ հայրը սասց նորան այն ձայնով, ինչպէս խօսում էր միայն այն օրերը, երբ նա արժանի էր լինում նկատողութեան. «Օրիորդի հետ գնա», մինչ ինքը գնում էր Պիէռի կամ Արմանի ձեռք բռնած, բայց ոչ իւր... Այդ ժամանակուանից հայրը նորա հետ ուրիշ կերպ չէր խօսում:

Եւ հազար մի մանր մուկնր բաների մէջ, որից բաղկացած է նրա մանկական կեանքը, նկատուում էր հօր կատարելապէս փոխուած լինելը, մի հանգամանք, որ երեխան չէ կարող բացատրել, որովհետեւ նա իրաւն անպայման անմեղ էր զգում: Մօր կենդանի ժամանակն՝ առաւօտները վերկենալուն պէս, Սիմոնան գնում էր առաջ իւր խեղճ մօր սենեակն և լետոյ հօր մօտ, որ երկար փայփայում, գուրգուրում իր նորան:

Վերջացան այդ այցելութիւնները, էլ չկան փաղաքշական խօսքերը, վերջացաւ ծիծաղը, որ առաջ էին բերում իւր ամենաշնչին խօսքերը. այդ մարդը էլ չէր ուզում երեխային տեսնել: Սիմոնան չէ համարձակուում այլ ևս նայել հօր աչքերին այն ժամանակուանից, երբ նկատեց նոցա մէջ մինչև իւր հօգու խորքը թափանցող սառնութիւնը: Նա չէ համարձակուում մօտենալ հօրը, բռնել նորա ձեռք և համբուրել, այն օրուանից, երբ հայրը այնպիսի կոպտութեամբ լետ քաշեց ձեռք, երբ նա թոյլ տուեց իրան մի օր այդ փաղաքշանքը, այն ձեռք, որ առաջ միշտ զբաղուած էր լինում երեխայի գանգուրները կամ այտերը շրջելով: Ի գուր նա աշխատում է աւելի բարեխղճութեամբ կատարել իւր մանկական աշխատանքները, որպէս զի օրիորդը առիթ չունենայ իրան նկատողութիւն անելու. երբէք մի գովասանք չէ վարձատրում նորա աշխատանքը և նորան թուում է, որ հօր անարդարութիւնը ազդել է իւր բոլոր շրջապատողների վրայ, եղբայրներից սկսած, որ այնպիսի կոպտութեամբ են վարւում իւր հետ, մինչև օրիորդը, որ աւելի անհամբեր է դարձել...

Եւ ո՞ւմ գանգատուի: Վերսայլի բարի տատը այնպէս թոյլ, այնպէս խուլ է և նորան համարեա բոլորովին չէ տեսնում: Հօրը գանգատուի, նա իրան նորա

առաջ բոլորովին ճնշուած է զգում մի տեսակ սարսափով, որից չէ կարողանում ազատուել:

Մի ժամանակ նա մի բարեկամ ունէր, Պ. Դ'Արդին, իւր կնքահայրը: Նա այլ ևս չէ գալիս նոցա տունը: Մի քանի տնգամ երեսան հանդիպել էր նորան Շանգ-էլիզէ փողոցում, բայց նա բաւականանում էր օրիորդին բարեւելով, առանց նոցա հետ խօսելու, —այն ինչ նա նկատել էր, որ մարկիզը երկար հետեւում էր նորան աչքերով: Ինչո՞ւ կնքահայրն էլ է մոռացել նորան, որ առաջուկը պէս սիրում է իւր սանիկին. երեսան այդ շատ լաւ էր նկատել նորա հայեացքից: Սիմոնան այնպէս է զգում, իբր թէ ընկել է օտար մարդկանց մէջ, որոնք իրան արհամարհում են կամ մինչև անգամ ատում են:

Նա լսում է, ինչպէս քամին փչում, երկար հաւաքում է, հեռանում, նորից մօտենում և խփում է փակած լուսամուտների փեղկերին և ականջ է դնում, որ իմանայ, թէ քնած են տանը: Բանն այն է, որ Սիմոնան մի մեծ ծրագիր է կազմել... Որովհետև փոքրիկ Յիսուսը պիտի իջնի այս գիշեր և լցնի քաղցրաւենիքով և խաղալիքներով վառարանի մօտ դրած կօշիկները՝ պարապելու սենեակում, ինչո՞ւ չգիմէ նա նորան, որ Նա թեթեւացնէ իրան այնպէս խիստ տանջող վիշտը: Փոքրիկ Յիսուսը ապրում է երկնքում, իսկ Սիմոնային ասել են, որ իւր մայրն էլ երկնքումն է: Եւ նա միտք լղացաւ նամակ գրել իւր մօրը: Նա կըդնէ նամակը կօշիկ վըրայ: Փոքրիկ Յիսուսը անսլատճառ կրտսսնէ նամակը, կըվերցնէ և կըհասցնէ մօրը: Ուստի նա միջոց գտաւ երկու, երեք օրում մի նամակ գրելու մօրը, որ խնամքով փակել էր ծրարի մէջ և վրան դողդոջուն ձեռով գրել էր այս հասցեն. «Մայրիկիս, երկնքումը...» Բայց նա երբէք չէր համարձակում դնել նամակը օրիորդի և եղբայրների ներկայութեամբ... Հիմա բոլորը քնած են: Ոչ մի ձայն չէ լսում աջակողմեան դռնից, որ Արմանի և Պիէռի սենեակն է և ո՛չ ձախակողմեան դռնից, որ օրիորդի սենեակն է:

Ահա Սիմոնան գուրս է սողում փոքրիկ մահճակալից: Նա պահել է նամակը պահարանի ցածի ար-

կողում: Շօշափելով գնում է նամակը վերցնելու... Ինչպէս արագ է խփում նորա սիրտը, երբ նա մտածում է, որ կարող է մի որևէ կահ-կարասիքի կաշիէլ. նա փոքր քալերով է առաջ գնում, որ երկար շապիկը ոտների տակը չընկնի... Երեխան բաց է անում իւր մահճակալի ներքին կողմը գտնուած դուռը, որ տանում է նախասենեակը: Ծիշտ, այդ ըոպէին քամին աւելի սաստիկ է փչում և անլսելի է դարձնում դռան ճռոցը: Նա միջանցքումն է: Դարձեալ երկու դուռ և նա մտնում է պարապելու սենեակը: Այնտեղ կայ մի մեծ սեղան մէջտեղում և մի գրքի պահարան ձախ կողմում: Երեխան մեկնում է իւր ազատ ձեռը: Շօշափում է վառարանի մարմարը, կռնում է, մի կօշիկ, մի ուրիշը... այդ նորա եղբայրների կօշիկներն են: Ինքն աւելի լաւ էր համարել այնտեղ դնել իւր հողաթափը, որի վրայ աւելի յարմար էր տեղաւորել նամակը: Դնելով իւր նամակը հողաթափի վրայ այնպէս, որ լաւ երևայ, խեղճուկը ամբողջ մարմնով դողալով լետ է դառնում գէպի իւր անկողինն ու ուրախութեամբ տաքանում: Քամին կարող է հիմա բլվալ և ձիւնը պատուհաններին զարկուել, նորա սրտում կայ մի յուսոյ բոց, որ տաքացնում է նորան: Անկարելի բան է, որ մայրը չհովանաւորէ իւր Սիմոնային:

Գիշերուայ ժամի մէկն է: Կոմս Գէյսելի առանձնասենեակի լուսամուտն է միայն լուսաւորուած տան մութ ճակատին: Կոմսը նոյնպէս կրակի կողքին նըստած՝ մտածում է, փոխանակ քնելու: Մի տարի է — մի տարի միայն, — կինն ու ինքը, միասին նստած այս միւսնոյն սենեակում, վերջացնում էին երեխայոց համար ընծաներ պատրաստելը:

Տխուր, յուզիչ բան, երբ մի սիրեցեալի մահուան յիշատակը դաւաճանութեան յիշատակի հետ է կապուած... Քամու հառաչանքը, որ վերջապէս հանգըստացած Սիմոնային քուշ է բերում, այդ մարդու հոգին լցնում է խելացնոր տխրութեամբ...

Նա տեսնում է նորից իւր կնոջը, որ կարծես դեռ այդտեղ էր, նորա քնքով գունատութիւնը, մոլգ աչքերը և ժպիտը, որ երբէք չէր հեռանում նորա հը-

պարտ շրթունքից: Եւ ի՞նչ, Այդ երեսի, աչքերի, ժպիտի տակ նա սոսկալի անառակութեան գաղտնիքն էր թաքցնում: Նորա հայեացքը այնպէս անմեղ էր, որ կոմսն էլ իրան աւելի յստակ էր զգում այդ հայեացքի տակ, իսկ կինը նորան խաբում էր: Նա տարիներ խաբում էր նորան, իսկ կոմսը կամաջէր մինչև անգամ կասկած տանել նորա մասին: Եւ ի՞նչ ճշմարիտ բան կայ այս տխուր աշխարհում, եթէ նորա Ալիսը, նա ևս ուրիշների նման խարդախ դուրս եկաւ: Ո՛հ, ի՞նչ պէս մոռանալ որ այն շրթունքը, որի ժպիտը նա այնչափ սիրում էր, խաբում էր իրան:

Ո՛րչափ գեղեցիկ էր նա, երբ կոմսն առաջին անգամ տեսաւ նորան պարահանդիսում, դեռ բոլորովին երիտասարդ աղջիկ, և ինչպիսի շնորհալի պարկեշտութեամբ էր նա հագնուած. կոմսը հէնց այդ առաջին երեկոյից սիրեց նորան: Եւ երբ նա խնդրեց այդ օրիորդի ձեռը, ինչպէս խորը զգացուած էր նա և ինչպէս ամաչում էր իւր երիտասարդութեան անցեալը լիջելիս: Նոքա ամուսնացան... Ի՞նչպիսի սուրբ զգացմունքով էր լցուած նորա սիրտը եկեղեցու սեղանի առաջ գնալիս: Եկեղեցին լի էր ամբոխով. կոմսը ոչինչ չէր նկատում, բացի այդ էակից, սպիտակ՝ իւր սպիտակ քօղի տակ, որից այնպիսի քնքոյշ բուրմունք էր գալիս, որ կոմսը հազիւ էր հաւատում իւր երջանկութեանը: Խաբէութիւն, բոլորը խաբէութիւն էր, այդ ազնիւ երեսի մաքրութիւնը և նորա ամօթխածութիւնը...

Կոմսը նորից տեսնում է կնոջը իրանց ննջարանում, տեսնում է բարձի վրայ այդ կուտական գլուխը ծածկուած գանգուրներով: Որ մի ուրիշը նոյնպէս խաղում էր այդ գանգուրների հետ, որ մի ուրիշը համբուրում էր այդ շրթունքները, այդ մի զարհուրելի երևոյթ է, այնուամենայնիւ աւելի պակաս զարհուրելի, քան այդ զգուելի, ստոր խաբէութեան տպաւորութիւնը: Ի՞նչ կեղտոտ սիրտ պիտի լինի այն կնոջ սիրտը, որ կարող է Մադոննայի կերպարանքով ճակատը դէմ անել իւր ամուսնուն, երբ տակաւին յանցաւոր տեսակցութեան համբոյրների տպաւորութեան տակ է: Եթէ գոնէ նորա երեսն այնպէս անմեղ չլինէր, կոմսը այս-

չափ չէր տանջուի: Բայց խաբէ՛լ այն գեղեցիկ, երկնա-
յին աչքերով, որ մինչև իսկ ներկայ ըսպէին նա չէր կա-
րողանում չօրբել: Սոսկալի՛ք բան է:

Շատ օրեր էին անցել այն ըսպէից, երբ նա իմա-
ցաւ այդ դժբախտ ճշմարտութիւնը: Կոմսը դուրս էր
եկել առաւօտը իւր կնոջ հետ ձիով ման գալու: Նա
ներկայ էր ողբերգական անցքին՝ յուսահատութիւնից
խելագարուած: Եւ առաջինն էր նա, որ իւր ձեռներով
փորձեց օգնութիւն հասցնել մեռնողին: Եւ հէնց այդ
պաշտած կնոջ թաղման երեկոյեան, երբ նա, սիրոյ
տանջանքների զոհ եղած, դնաց նորա սենեակը իւր
ցաւը ամօքելու կնոջ լիշատակներով, այնտեղ, համա-
րեա իսկոյն նա իմացաւ այդ անհերքելի սոսկալի փաս-
տը: Կոմսը բաց էր արել պահարաններից մէկը, որի
մէջ ննջեցեալը պահում էր իւր սիրելի առարկաները:
Եւ դոցա մէջ նա գտել էր նամակների մի կապոց, որ
մատնեցին իրան ամէն ինչ... Կոմսուհին մի ուրիշին
էր սիրում... Եւ ումնով էր նա հրապուրուել. մի մար-
դով, որի համար նա պիտի սուրբ լինէր, այն մարկիզ
դ'Ալդիով, որ կոմսի մանկութեան ընկերն էր... Ամեն
բան նա մի անգամից իմացաւ, ամեն բան, և նոցա
առաջի մաքառումը, և ինչպէս դ'Ալդին աշխատել էր
փախչել կոմսուհուց, նորա վերադարձը համարեա ան-
միջապէս, և Ալիսի լանցաւոր թուլութեան հանգա-
մանքները, նորա զղջումը և աւելի վատը, — Սիմոնայի
ծննդեան սոսկալի գաղտնիքը: Այո՛, այդ երեխան, որին
կոմսը միւսներից աւելի էր սիրում, այդ փոքրիկ աղ-
ջիկը, որին նա այնպիսի քաղցրութեամբ էր վերաբեր-
ւում, իրանը չէր:

Տխմար, տխմար կուրութիւն: Մի՞թէ նա չպիտի
հասկանար, որ այդ քնքոյշ նազուք արարածը ոչ իւր
ցեղիցն էր և ոչ իւր երկու աղայոց նման, որ այնպէս
ուժեղ, դ'Էյսենների նման էին իրանց լայն թիկունքնե-
րով, մինչ միւսը... Հէնց այդ նրբութիւնն էր, որ կոմսը
այնպէս սիրում էր երեխայի մէջ, իւր մօր պատկերն
էր նորա աչքում: Ինչո՞ւ եօթ տարի խաբելուց յետոյ՝
Ալիսը չխաբեց մինչև վերջը: Ինչո՞ւ էր պահել այդ
նամակները: Երեւ շատ էր սիրում այն մարդուն: Առա-

ջին ըոպէին կոմսը ասաց ինքն իրան, «Ես կը սպանեմ
այդ անգգամին...» Բայց երեսայոց պատճառով նա ո-
չինչ չարեց: Նա չէր կամենում, որ երեսաներն էլ նոյն
կարծիքն ունենան իրանց մօր մասին, որ ինքն ունէր:
Եւ նա կենդանի մնաց: Կոմսը բաւականացաւ փակելով
իւր դուռը նորա առաջ և կտրեց յարաբերութիւնները
խարդախ բարեկամի հետ: Նա ասաց ինքն իրան, համ-
բուրելով տղայոց. «Ես ամեն բան սոցա զոհ եմ բերում,
մինչև անգամ իմ վրէժը...» Նա ապրում էր, տանջուե-
լով այն յարատեւ մտքից, որ այդ աղջիկը ուրիշի աղ-
ջիկ է: Քանի անգամ նա կրկնում էր ինքն իրան. «Սա-
կայն, խեղճը անմեղ է...» Եւ միշտ անկարող էր լինում
ներել նորան իւր մօր դաւաճանութիւնը, այն դաւա-
ճանութիւնը, որ այս մութ ծննդեան գիշերը լացա-
ցնում է այս վիրաւորուած մարդուն, կարծես նա միայն
երէկ է իմացել սարսափելի, անմոռանալի իրողութիւնը:

Ժամի երկուսն է արդէն: Կոմսը սրբեց արտասու-
քը: Նա հիմա ամաչում է. նա մօտ է յուսահատուե-
լու. նա վեր է կենում: Նորա ճակատը սովորականից
աւելի մուլլ է: Նախանձի սոսկալի կայծեր են փայլում
նորա աչքերում: Նա պարզ ներկայացնում է իրան խա-
բէութիւնը և, ինչպէս և միշտ, ակամայից մտածում է
Սիմոնայի մասին: Ո՛չ, երբէք չի ների նորան, այդ ե-
րեսային: Կոմսը սեղանի վրայ է դրել այն խաղալիք-
ները, որ ինքը ուզում է տանել պարապելու սենեակը
և դնել այնտեղ թողած երեսայոց կօշիկների մօտ: Նո-
րան սարսափեցնում է այն միտքը, որ պիտի ձեռ տայ
փօքրիկ աղջկայ համար նշանակուած խաղալիքներին:
Նորան թւում է, թէ ատում է երեսային խորին ատե-
լութեամբ: «Եւ ինչո՞ւ չէ», ասում է նա ինքն իրան,
զսպելով խղճահարութիւնը, որ նորան յաճախ տանջում
է: Մթթէ չը կատարեց արդեօք նա քաջութեամբ իւր
պարտքը դէպի երեսան: Ի՞նչ կարող է պահանջել ա-
ւելի նորա խիղճը: Այդ մտքերով բարձրանում է նա
վերև և մանում պարապելու սենեակը, մի ձեռում բռն-
ած ճրագը, իսկ միւսում բազմաթիւ կապոցներ: Նա
տեսնում է վառարանի անկիւնում մի սպիտակ բիծ, որ

նամակի ծրարն է: Վերցնում նալում է հասցէին, պատ-
ռում ծրարը և կարդում:

«Թանկագին մայրիկս:

«Ես քեզ գրում եմ, որ ցոյց տամ իմ գեղեցիկ գի-
րը և քեզ ասեմ, որ ես շատ խելօք եմ քո գնալուց
յետոյ: Բայց ես էլ չեմ գնում դահլիճը: Հայրիկն ա-
սում է, որ փոքրիկ աղջկերքը պիտի մնան օրիորդի
հետ: Օրիորդը շատ բարի է, բայց Ռընէն, այն գեղե-
ցիկ տիկինը, որ դու տուեցիր ինձ, ձանձրացնում է ինձ
և միւս խաղալիքներս նոյնպէս: Ոչինչ ինձ չէ հետա-
քրքրում քո գնալուց յետոյ:

«Արմանի գանգուրները խուզել են, իսկ ես սև
զգեստ ունիմ և մի սանր, որ դու չես սիրում: Պիէռը
երկար անդրաժարտիկ է հագնում և ինձ միշտ ծաղրում
է, երբ լալիս եմ: Բայց Արմանը ինձ պաշտպանում է
և առում է, որ նորա արածը լաւ բան չէ: Օրիորդն
ինձ ասաց, որ դու երկնքումն ես և որ դու երջանիկ
ես: Ինչո՞ւ ինձ չտարար հետդ, ես այնպէս խելօք կը
լինէի:

«Որովհետեւ դու երկնքումն ես, խնդրիր փոքրիկ
Յիսուսին, որ ամեն բան կարող է, այնպէս անել, որ
հայրիկը սիրէ ինձ այնպէս, ինչպէս սիրում էր քո ալս-
տեղ եղած ժամանակը: Նա ինձ լեռ է մղում, երբ ես
ուզում եմ նորան համբուրել: Պիէռը և Արմանը միշտ
նորա հետ են դասերից յետոյ, իսկ ինձ նա ուղարկում
է օրիորդի մօտ, որտեղ ես աղմուկ չեմ անում: Ես չեմ
համարձակում հայրիկի երեսին նայել: Նորա աչքերը
ինձ վախեցնում են: Հաւատացնում եմ քեզ, որ ճիշտն
եմ գրում:

«Ամէն գիշեր նա գնում է եղբայրներիս համբու-
րելու: Ես լսում եմ դռան փակուիլը: Ես քնած եմ
ձևանում և սպասում եմ ամուր սեղմելով ձեռներս:
Բայց նա էլ չէ գալիս, երբէք չէ գալիս և ես լալիս եմ,
լալիս, և յետոյ քնում:

«Մայրիկ ջան, դու, որ ինձ դեռ սիրում ես, ասա՛
փոքրիկ Յիսուսին, որ հայրիկն էլ ինձ չէ ուզում և ես
այնքան կ'ուզէի մեռնել: Համբուրում եմ քեզ ցաւած
սրտով:

Երեխան ստորագրել էր. «Բո փոքրիկ Սիմոնան, որ քեզ անչափ սիրում է».

Կոմսը մի քանի անգամ կարգաց այդ տողերը, որ լցրել էին թղթի չորս երեսը: Ի՞նչ մտքեր էին շարժւում նորագըլ-խի մէջ: Արդեօք արդարութեան զգացմունքն էր այդ: Մանկական վշտի մէջ մի գարմանալի տխուր բան կայ: Դժբախտ արարածներ, որ իրանց կամքով չեն աշխարհ եկել: Վաղեմի սիրոյ նշույն էր այդ արդեօք, որովհետեւ սիրած կնոջ երեխան դարձեալ նոյն կինն է: Երեխայի այդ նամակը, կարգալուց մի ժամ լետոյ, որի մէջ նա արտայայտել էր իւր բոլոր վիշտը, կոմսը Սիմոնայի սենեակում նայում էր քնած երեխային: Եւ երբ երեխան զարթեց միւս առաւօտը, նա չգիտէր, երազումն է, թէ նա, որին հայր քաղցր անունն էր տալիս, իսկապէս լալով եկել էր նորան համբուրելու, ինչպէս առաջ: Եւ գարմանալի բան. չկայ այս ծննդեան ըուպէին մի երեխայ, որ աւելի սիրելի լինի, քան Սիմոնան է կոմսի համար, մանաւանդ, որ ժողովարանում ծագած մի վէճից լետոյ կոմսը սպանեց ատրճանակով մարկիզ դ'Ալդիին մենամարտութեան մէջ: Աշխարհի քննադատները, որ հասկացել էին երեխայի ծննդեան գաղտնիքը, մտածում էին, թէ ինչո՞ւ դ'Եյսկը այդքան լետաձգեց իւր վրէժխնդրութիւնը: Ի՞նչ կասէին նոքա, եթէ իմանային, որ կոմսը վճռեց այդ անել միայն այն ժամանակ, երբ մի օր տեսաւ, թէ ինչպէս մարկիզ դ'Ալդին համբուրեց Սիմոնային Դանդելիդէ փողոցում:

Ֆրանս. թարգմ. ՅԻ. Ա.

